

Nr 20.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, nr 4, med anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående fribiljetter för värnpliktige.

Uti en inom Andra kammaren af herr *Olausson* m. fl. väckt och till utskottet hänvisad motion, nr 128, rörande skrifvelse till Kungl. Maj:t angående fria resor å statens järnvägar för värnpliktige vid permission, hemställa motionärerna, att Riksdagen vill i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder i syfte att värnpliktigt måtte berättigas att under öfningstid få afgiftsfritt färdas å statens järnvägar för permissionsresa.

Till stöd för denna hemställan anför motionären följande: »Jämlikt med hvad i lag och författningar därom närmare finnes föreskrifvet, äger värnpliktig att färdas afgiftsfritt å statens järnvägar dels vid inryckning för tjänstgöring för resa från hemorten till den plats, där densamma skall fullgöras, dels ock efter afslutad tjänstgöring för resan från öfningsplatsen hem. Förenämnda förmån får dock icke åtnjutas utöfver ofvan angifna fall. Det ligger då närmast till hands att tänka på de fall, när den värnpliktige under den tid, han är inkallad för att fullgöra sin värnplikt önskar besöka sitt hem. En sådan resa, som den värnpliktige företager efter att hafva erhållit permission därtill, får han i regel själf bekosta. Visserligen kan han i detta fall efter att hafva hos vederbörande därom gjort framställning få färdas å s. k. truppbiljett. Denna betingar som bekant ett pris af 1½ öre per bankilometer. Med en sådan beräkning kan i allmänhet en hemresa för den värnpliktige icke behöfva draga någon väsentligare kostnad. Detta gäller särskildt i

Bih. till Riksd. Prot. 1910. 9 Saml. 2 Afd. 2 Band. 19 Häft. (Nr 20).

de fall, där den plats, dit han blifvit kommenderad att fullgöra sin värnplikt, ej ligger alltför aflägsset från hans hemort. De utgifter, som äro förenade med en sådan resa, behöfva ej blifva större, än att de med ej alltför stor ekonomisk uppoffring af den värnpliktige kunna företagas. Där åter förhållandena äro sådana, att den värnpliktige af en eller annan anledning inkallats att fullgöra sin värnplikt å en ort, som ligger i en helt annan trakt än hans hemort, kunna sådana resor betinga pris, som äro så afsevärda i jämförelse med den värnpliktiges egna tillgångar, att han kanske drager sig för att under öfningstiden företaga någon hemresa. Jag vill i detta sammanhang särskildt fästa uppmärksamheten på befolkningen i min hemtrakt i bohuslänska skärgården. Uppfödd vid och från den tidigaste barndomen van att vistas på sjön är befolkningen i dessa trakter särdeles lämpad för att fullgöra sin värnplikt vid flottan. I sådana fall kommenderas den värnpliktige till någon af flottans stationer här i hufvudstaden eller i Karlskrona. En permissionsresa för värnpliktige, som äro från min hemtrakt, kostar i detta fall omkring femton kronor. Visserligen är denna utgift icke så stor, att en värnpliktig icke kan tillåta sig densamma. Dock representerar den en ganska stor utgift för personer, som kanske icke hafva någon annan inkomst än den obetydliga dagaflöning, de åtnjuta i sin tjänstgöring. Nu kan invändas, att därest den värnpliktige icke anser sig hafva råd och tillgångar att företaga en sådan hemresa, han får afstå från tanken på en dylik. Visserligen, men hvarför skall man förmena honom den glädjen att få afbryta sin långa ofta mycket ansträngande tjänstgöring med ett besök i sitt hem eller hos anförvanter?

Att mot ett införande af fribiljetter å statens järnvägar i ofvanberörda hänseende komma med den invändningen, att, därest en sådan förmån vore medgifven, den värnpliktige skulle missbruka den honom tillkommande rätten att erhålla permission för hemresa — en dylik invändning icke får anses hafva någon afgörande betydelse, då bestämmelser ju kunna införas gående ut på att blott ett visst antal dylika fria resor tillåtas.»

*Utskottets
yttrande.*

Vid granskningen af de motiv, som sålunda synes hafva legat till grund för motionärernas hemställan, har utskottet visserligen funnit det behjärtansvärdt att medellös värnpliktig, som kommenderats till tjänstgöring å plats, så afsevärdt aflägsen från hemorten som t. ex. Stock-

holm eller Karlskrona kan anses vara för värnpliktiga från motionärernas bygder, skulle kunna beredas större ekonomisk lättnad för en hemresa å permissionstid, om nämligen denna resa vore dikterad af särskildt tränganda behof, t. ex. nära anförvants sjukdom eller död. Motionärerna säga emellertid: »hvarför skall man förmena honom den glädjen att få afbryta sin långa ofta mycket ansträngande tjänstgöring med ett besök i sitt hem eller hos anförvanter?» Detta finner utskottet dock vara att sträcka önskingarna och ömmandet om de värnpliktiges trefnad allt för långt, ty det måste därvid betänkas, att de värnpliktige ej äro barn utan män, som under värnplikten fullgöra en samhällelig och för alla lika lagstadgad medborgerlig plikt.

Genom kungl. arméförvaltningen har utskottet inhämtat, att till permitterad värnpliktig lämnas mot ersättning truppbiljett å statens järnvägar för resa *till hemorten*, men att några ytterligare förmåner för dessa resor ej tillkomma värnpliktig. En utredning öfver den utsträckning, i hvilken dylika resor hafva förekommit, har arméförvaltningen angifvit sig ej kunna lämna utan en tidsödande och kostsam utredning.

Det framgår häraf, för det första, att värnpliktig vid permissionsresa till hemorten, såsom äfven motionärerna anført, åtnjuter den nedsättning i resekostnaden som truppbiljett medför. En resa fram och åter från Stockholm till Göteborg kostar således den värnpliktige 13,75 kr. och en liknande resa Karlskrona—Göteborg 8,60 kr. Det är, som synes, äfven vid dessa stora afstånd, afgifter, som äfven för de mindre väl lottade ej torde vara oöfverkomliga, om verklig vikt ligger uppå, att sådan resa företages.

Med anledning af arméförvaltningens yttrande i öfrigt har utskottet ej ansett sig kunna införskaffa sådana upplysningar, att en, om ock blott approximativ, siffra kunnat angifvas å de kostnader, som genom ett bifall till motionärernas hemställan skulle komma att drabba statsverket. Äfven om man under vissa förutsättningar erkänner önskvärdheten af fria resor hem och åter för värnpliktig vid permissionsresa, får man dock ej förbise, att praktiska svårigheter dock alltid måste uppstå vid bedömandet af, hvad som kan berättiga den enskilde värnpliktige till erhållande af sådan fri resa, och att dessa af motionärerna inskränkas till statsbanorna, medan behofvet af dylika å de enskilda järnvägarna mången gång kan anses fullt så stort.

Det kan ej heller af utskottet anses lämpligt att, som motionärerna föreslå, införa fribiljetter, då kostnaderna för sådana fria resor, som i

motionens motivering afses, i så fall borde utgå från anslagen till fjärde och femte hufvudtitlarna.

Härtill kommer att motionärerna, som i sin motivering inskränkt sig till värnpliktigs resor till hemorten från långt aflägsna kommenderingsorter, i sin hemställan utvidgat sitt yrkande till att omfatta permissionsresa utan inskränkning. Med anledning af hvad sålunda anförts har utskottet ej ansett sig kunna biträda det af motionärerna gjorda yrkandet utan hemställer,

att Andra kammaren ville för sin del besluta, att herrar Olaussons m. fl. föreliggande motioner ej må till någon Andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 1 april 1910.

På utskottets vägnar.

TH. FÜRST.
